

**Zondag 16 augustus 2020 * Vlijmen * 9^e zondag van de zomer * preek
2 Koningen 4, 8 - 17 & Matteüs 15, 21 - 28**

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, lieve mensen,

2 bekende verhalen hebben we zojuist gehoord,
ze kunnen aanspreken en inspireren,
maar ook ergernis geven, vragen oproepen.
Het zijn verhalen die een aantal overeenkomsten vertonen,
daarom lezen we ze ook naast elkaar vanochtend.
Tegelijk hebben ze ook ieder hun eigen zeggingskracht.

Wat beide verhalen gemeen hebben is dat er een man van God in voorkomt
en een vrouw van buiten Israël.
En verder dat een kind een belangrijke rol speelt,
zonder dat het zelf aan het woord komt.

We hebben dat deel uit Koningen niet gelezen,
maar in beide verhalen wordt het kind door een ernstige ziekte getroffen.
En in beide verhalen komt het goed met het kind.
Twee verhalen die vertellen dat bij God leven is en toekomst.

Maar behalve dat beide verhalen een getuigenis zijn van God met ons,
kunnen beide verhalen ook ergernis of vragen oproepen:
ergernis of vragen over de houding van de man Gods
ten opzichte van de vrouw bijvoorbeeld:

Elisa die niet rechtstreeks tot de vrouw spreekt, maar via zijn knecht.
En Jezus die nogal bot reageert tegen de vrouw bij hem komt.

Ergernis bij het verhaal uit Koningen ook dat mannen,
dat de knecht Gehazi en Elisa voor een vrouw bedenken
wat zij nog nodig zou hebben
terwijl ze zelf aangeeft dat ze nergens behoefte aan heeft.

'Ik leef te midden van mijn familie' zegt ze
maar dan toch zegt Elisa, zonder dat ze er zelf om vraagt,
dat ze over een jaar een zoon in haar armen zal houden.

Voor mij klinkt er iets bevoogdends in door,
'jij zegt wel dat je niets nodig hebt, maar wij weten beter.....'
Je zou het ook positiever kunnen lezen: de vrouw durft er niet om te vragen,
ze wil geen dingen vragen die in haar ogen onmogelijk zijn.
Ze kan niet geloven dat Elisa bij machte zou zijn te bewerkstelligen
dat ze een kind zou krijgen. En al spreekt ze deze wens niet uit,
dan heeft de knecht toch goed gezien wat ze nog mist.

De knecht Gehazi heeft de vrouw gezien,
heeft tot in het diepst van haar ziel gekeken.
Dat kun je van de profeet Elisa niet zeggen,
terwijl je zoiets toch eerder van een profeet dan van zijn knecht verwacht.

Bij dit verhaal ook de vraag waarom Elisa eigenlijk niet zelf rechtstreeks tot de vrouw spreekt,
maar via zijn knecht. Is het verlegenheid, eerbied, respect?
Waren het de zeden en gewoonten van die dagen, paste het hem als man Gods niet?

Misschien was het wel niet gebruikelijk
om als man of als profeet rechtstreeks tegen een getrouwde vrouw
of tegen een vrouw van aanzien te spreken?
Het kan ook hoogmoed van Elisa zijn geweest,
dat hij als man Gods zich niet verwaardigt met een vrouw te spreken.

Hoe dan ook, het gesprek verloopt niet helemaal
op een manier die wij gewend zijn
of die wij hoffelijk of beleefd zouden vinden.

En als Elisa dan de vrouw belooft dat ze een zoon zal hebben,
dan reageert de vrouw NIET dat ze geen kind wil,
maar ze zegt 'Spiegel me toch niets voor.'

Liever wil ze geen belofte, dan een loze belofte,
'maak me niet blij met een dode mus' had ze ook kunnen zeggen.
Ze kan of durft niet te geloven dat dit zal gebeuren
maar ondanks dat eindigt onze lezing dan toch met de bondige mededeling
dat ze zwanger werd en een zoon baarde.

En dat is gelijk een opmerkelijk verschil met de andere lezing van vandaag.
Deze vrouw baart een kind ook al kan ze NIET geloven dat dat zal gebeuren.
God ziet naar haar om ondanks haar ongelooft op dit punt.

De Kanaänitische vrouw die bij Jezus komt,
naar haar ziet God om, juist vanwege haar geloof en vasthoudendheid.

Voor beide vrouwen geldt dat hun leven nieuw perspectief krijgt.
De Eeuwige gaat zijn ongekende gang,
en blijkbaar is dat soms ondanks wat iemand gelooft
en is soms juist door geloof van mensen.

Al met al is dit een verhaal dat de nodige ruimte overlaat aan onze verbeelding,
een verhaal dat je met enige vragen achterlaat
en daarmee alle ruimte geeft om er zelf nog eens je gedachten over te laten gaan.

Tegelijk is het een verhaal waarin een paar thema's wel duidelijk naar voren komen:
gastvrijheid en de waardering daarvoor.
Een medemens zien zoals hij of zij is, zien wie iemand is, is een belangrijk thema:
de vrouw ziet Elisa, zij ziet wie hij is, ziet wat hij nodig heeft,
ziet dat een vertrek waar hij zich terug kan trekken voor hem zeer waardevol is.
En Elisa ziet niet, hij ziet niet wat de vrouw nog ontbreekt,
misschien kan hij haar wel niet echt zien
omdat hij om de één of andere reden niet rechtstreeks met haar spreekt.
Zijn knecht Gehazi ziet wel, hij heeft gezien dat ze geen zoon heeft.

Zo zien mensen elkaar of niet en onder of achter dat zien van mensen is het zien van God,
God die naar mensen omziet en ons nabij is, God die mensen de gave van het zien kan geven,
die aan Elisa de gave van het zien als profeet geeft,
Als man van God mag hij mensen de juiste weg wijzen.
God die aan de knecht Gehazi het zien van mens tot mens geeft, het zien van het kleine.

En God die de vrouw de gave geeft om te zien wat mensen om haar heen nodig hebben.
Die God die mensen ziet, de God die leven geeft, die een zoon geeft aan deze vrouw uit Sunem.

En met die boodschap is dit verhaal uit het Oude Testament evangelie, is het een goede boodschap van God.

En dan hebben we nog dat andere evangelie-verhaal uit Matteüs.
Een verhaal waarin Jezus nogal bot uit de hoek komt.
Jezus die de vrouw die naar hem toekomt, een hond noemt.
Woorden die plaatsvervangende schaamte op kunnen roepen,
die een ongemakkelijk gevoel kunnen geven
vooral ook omdat Jezus zelf hiervoor nog
een vurig betoog gehouden heeft over rein en onrein.
In dat betoog zei hij dat wat je zegt zwaarder weegt dan wat je eet:

Niet ongewassen handen maken een mens onrein,
niet wat de mond ingaat,
maar wat de mond uitkomt, wat een mens zegt, wat een mens doet,
dat maakt hem onrein.
Het gaat om de binnenkant van een mens, niet om de buitenkant.

En alsof hij zijn eigen woorden niet meer geloofd of alweer vergeten is,
zo maakt Jezus hier nu zelf een vergelijkbaar onderscheid
tussen Joden en heidenen, als rein en onrein, als kinderen en honden.
Alsof je geboorte, je afkomst belangrijker is
dan wie je bent, dan wat je doet, hoe je leeft, wat je relatie met God is.

Wat een tegenstelling tussen Jezus' eigen woorden hiervoor en in dit verhaal.
Er kunnen allerlei excuses voor Jezus' woorden worden aangevoerd:
- bijvoorbeeld dat het eigenlijk wel meevalt wat hij zegt
omdat hij het verkleinwoord voor hond gebruikt, hondjes of puppies.
- Of dat hij helemaal niet van plan was niet te helpen,
maar eerst het geloof van de vrouw op de proef wilde stellen.
- Of dat hij de mensen wilde laten zien
hoe groot het vertrouwen van deze vrouw is.
- Of dat hij moe was of teleurgesteld in de mensen
die zo slecht naar hem luisterden.

Wat je er ook verder van zegt, blijft staan dat Jezus in eerste instantie
niet erg vriendelijk reageert tegen deze vrouw.
En waarom? Geen idee. Het wordt niet verteld.

Deze onvriendelijkheid van Jezus heeft wel als effect
dat de rollen hier worden omgekeerd: niet Jezus leert hier de mensen de les,
maar een vrouw brengt hem weer terug bij zijn eigen les.

Zijn eigen les, dat het niet gaat om wat de mond ingaat
maar om wat er uit komt, want dat komt uit het hart.
En zo geldt ook dat niet geboorte bepaald of je gelooft,
maar wat je zegt en wat je doet,
want dat komt voort uit wat er leeft in je hart.
Jezus staart zich in 1e instantie blind op de afkomst van de vrouw,
hij ziet even niet meer wat hij zelf aan de mensen leert.
De vrouw zag gelukkig wel wie God voor haar wil zijn en spreekt Jezus daar op aan.

En als Jezus dan dit koekje van eigen deeg krijgt,
als deze vrouw hem zijn eigen les leert,
dan is Jezus ook zo sportief om haar gelijk te geven.

En hiermee handelt Jezus geheel in de lijn van de Eeuwige zijn God,
God die zich in het Oude Testament al aan laat spreken op zijn eigen beloften
door Abraham, door Mozes, door David, in de psalmen

Zo wordt ook dit verhaal evangelie:
het evangelie van God die aanspreekbaar is op zijn Woord,
de goede boodschap van Jezus die niet deze vrouw in de kou laat staan,
deze vrouw die vast in hem gelooft.

Zo hebben we vanochtend twee verhalen over zien en niet zien,
over aanspreken en aangesproken worden,
over God die leven geeft en toekomst,

Twee verhalen over Gods verbondenheid met gewone mensen
gewone mensen die groot kunnen zijn in hun geloof in God.

Verhalen die ons vertellen dat we God mogen aanspreken op zijn, op haar belofte
van genade en barmhartigheid, op de belofte van dat Koninkrijk van vrede.

Behalve deze oude bijbelverhalen is er ook de actualiteit van hier en nu,
niet alleen onze persoonlijke situatie
maar ook het vele dat er in de wereld gebeurt.

Kerk in Actie vraagt onze aandacht en gebed voor de mensen in Beiroet.
Zoals de Kanaänitische vrouw Jezus om hulp vraagt,
roept om ontferming, een kyrië-gebed,
zo is er de roep om hulp van mensen in nood,
niet alleen in Beiroet, maar ook in Wit-Rusland, Jemen, Syrië,
in landen getroffen door sprinkhanen.
Soms is het verleidelijk het nieuws te vermijden
omdat er zoveel berichten over nood en lijden zijn,
Dan wil je liever je ogen sluiten voor leed, klein of groot, dichtbij of ver weg,
dan lijken we misschien wel even op de profeet Eliza
die niet ziet wat er aan de hand is met zijn gastvrouw.

Zoals de Kanaänitische vrouw Jezus aanspreekt,
zo worden wij opgeroepen te doen wat we kunnen
en het overige aan God toe te vertrouwen.
Dan mogen we bidden om Gods Geest in ons,
om de moed en de kracht die nodig zijn.
En dan mogen we weten dat God ons hoort en ziet
en ons nabij wil zijn met zijn liefde en trouw
Dat God ons zijn zegen geeft.
Soms is dat misschien moeilijk geloven,
en toch mogen daar we in voor- en tegenspoed aan vast houden,
daar mogen we God op aanspreken.

Moge het zo zijn. Amen.